

Trygghet, ansvar och respekt på

Agneteberg/Kyrkebyskolan 2021-2022
Fritidshem

Årlig plan mot diskriminering, trakasserier
och kränkande behandling

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Bakgrund	3
Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling	4
Vision	5
Ordlista	5
Fritidshemmens arbete - ansvarsfördelning	6
Kartläggning under läsåret 2020-2021	7
Analys av fritidshemmens kartläggning samt åtgärder under läsåret 2020-2021	10
Mål samt främjande och förebyggande åtgärder för läsåret	12
Övergripande främjande och förebyggande åtgärder	12
Kränkande behandling	13
Trakasserier och sexuella trakasserier	14
Diskrimineringsgrunderna	14
Kön	14
Könsöverskridande identitet eller uttryck	14
Etnisk tillhörighet	15
Religion eller annan trosuppfattning	15
Funktionsvariation	15
Sexuell läggning	15
Ålder	16
Delaktighet - förankring - information	16
Kompetensutveckling	16
Uppföljning och utvärdering	17
Dokumentation	18
Stödfrågor vid utvärderingen av planens mål och åtgärder	18
Uppmärksamma – utreda – dokumentera – åtgärda och följa upp diskriminering, trakasserier och kränkande behandling mellan elever	19
Vuxen kränker barn/elev	20
Barn/elev kränker barn/elev	22
Dokumentation av kränkande behandling/trakasserier	23
Kontakter för mer information	24

Bakgrund

Diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är olagliga handlingar. På fritidshemmen är trygghet grundförutsättningar för utveckling och lärande. För att stärka dessa grunder och de rättigheter varje människa har till sin egen okränkbarhet har vi två lagar.

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen omfattar även förbud mot sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna. Fritidshemmen är enligt lag skyldig att arbeta med aktiva åtgärder för att motverka all form av diskriminering (Kap 2 och 3). Detta arbete ska dokumenteras.

Skollagen (kap 6) anger att kränkande behandling av barn och elever är förbjudet.

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Alla fritidshem ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En plan för arbetet mot kränkande behandling måste enligt lagen upprättas. Där ska det tydligt framgå vilka insatser fritidshemmen gör för att skapa en trygg och god arbetsmiljö för alla.

Det ska även finnas riktlinjer och rutiner som klargör hur verksamheten motverkar samt agerar om diskriminering eller någon form av trakasserier påstås ha inträffat. Här ska det framgå hur fritidshemmen bedriver ett fortlöpande arbete med aktiva åtgärder.

Fritidshemmens plan ska innehålla en redogörelse för vilka främjande och förebyggande åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under läsåret vad gäller diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En uppföljning, utvärdering och analys av dessa åtgärder ska finnas med i planen för efterföljande år.

Arbetet med de aktiva åtgärderna bedrivs på fritidshemmen i fyra steg och omfattar kränkande behandling, trakasserier och samtliga diskrimineringsgrunder. Detta sker utifrån ett aktivt och ständigt pågående arbete enligt cirkelmodellen, se nedan.

De fyra stegen som fritidshemmens personal ska bedriva

1. Undersöka den egna verksamheten för att upptäcka om det finns risker för kränkning, diskriminering, trakasserier – inklusive sexuella trakasserier – eller repressalier samt andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.
2. Analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Åtgärda – genomföra åtgärderna för att förebygga kränkning, diskriminering och trakasserier, detta för att främja lika rättigheter och möjligheter.
4. Följa upp och utvärdera arbetet.

I planen ska det finnas med rutiner för hur man åtgärdar situationer där kränkningar eller trakasserier skett och hur sådana händelser dokumenteras. Det ska tydligt framgå hur ansvaret för olika åtgärder är fördelat mellan rektor och personalen på fritidshemmen. Samverkan med elever, vårdnadshavare och personal är obligatorisk och kan ske med representanter från olika grupper.

Vision

På Agneteberg/Kyrkebyskolans fritidshem arbetar vi för att motverka alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Vår målsättning är att ha en god arbetsmiljö där alla bemöts med respekt och känner trygghet, trivsel och arbetsglädje.

Ordlista

Diskriminering

När skolan behandlar någon, elev eller vuxen, sämre än andra på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder.

Direkt diskriminering: En person missgynnas genom att han eller hon behandlas sämre än andra.

Indirekt diskriminering: Fritidshemmen missgynnar genom att förutsätta att alla bör behandlas lika.

Trakasserier

Handlingar som kränker en annan persons värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna ovan. Både elever och personal kan göra sig skyldiga till trakasserier.

Sexuella trakasserier

Kränkande handlingar som har sexuell anspelning.

Kränkande behandling

När en persons uppträdande kränker en annan persons värdighet utan att kränkningen har samband med diskrimineringsgrunderna ovan. Kränkningar är ofta ett uttryck för makt eller förtryck.

Kränkningar kan vara:

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosocial (utfrysning, blickar)
- Texter och bilder (lappar, foto, sms)

Mobbning

När en eller flera personer vid upprepade tillfällen medvetet kränker någon. De som mobbar utövar sin makt över den de ger sig på.

Det är den utsatte eleven som avgör om beteendet eller handlingen är oönskat eller kränkande. Varje elev har rätt att få stöd och bli tagen på allvar. En utredning ska göras och åtgärder vidtas. Elev som deltagit i en utredning om kränkning, trakasserier eller diskriminering får inte utsättas för repressalier.

Fritidshemmens arbete - ansvarsfördelning

Det är rektors ansvar att:

- all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling inte är tillåtet på fritidshemmen.
- fritidshemmen granskar sin verksamhet för att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och kränkningar.
- det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja ett tryggt klimat och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- en årlig plan upprättas, utvärderas och revideras i samarbete med personal, elever och vårdnadshavare.
- en utredning görs och att åtgärder vidtas om fritidshemmen får kännedom om att diskriminering, trakasserier eller kränkningar förekommer.
- se till att fritidshemmen har en modell för dokumentation av sådana händelser.

Det är personalens ansvar att:

- följa fritidshemmen årliga plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som förmedlas.
- vara lyhörd för stämningen och hur det sociala samspelet fungerar på fritidshemmet.
- tillsammans med eleverna ta fram fritidshemmets trivselregler.
- i det vardagliga arbetet prata med eleverna om konfliktlösning och påtala kränkningar.
- åtgärder vidtas när diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling misstänks, anmäls eller upptäcks.
- dokumentera fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- följa upp utredda fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Personalen på fritidshemmen förväntar sig att föräldrar

- påtalar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som förekommer på fritidshemmen.
- ställer upp och samarbetar med fritidshemmen när det gäller hanteringen av sådana händelser.
- stöttar sina barn att vara goda kamrater.

Personalen på fritidshemmen förväntar sig att elever

- påtalar om det förekommer trakasserier eller kränkande behandling på fritidshemmen.
- är goda kamrater och följer fritidshemmets ordningsregler.

Vid misstanke om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kontakta snarast fritidshemmet!

Kontaktpersoner inom fritidshemmen och skolan

- Ansvarig personal i respektive fritidsgrupp
- Mentor
- Rektor Gunilla Tjulander 070-225 76 69, Biträdande rektor: Berit Andersson 073-270 31 25
- Skolans elevhälsoteam med rektor
- Skolsköterska Katrin Walderot 070-214 86 81
- Kurator Adrianna Lind 0570-816 52, 070-191 27 68
- Specialpedagog Berit Andersson 073-270 31 25
- Speciallärare Maria Rosenkvist 070-241 65 05
- Skolpsykolog Emilie Granér 0570-819 81

Kartläggning under läsåret 2020-2021

Under Corona pandemin har särskilda restriktioner gällt vid kontakt mellan vårdnadshavare, personal och elever på skolan/fritidshemmet. Det har inneburit anpassningar kring hur personalen har kommunicerat med vårdnadshavarna.

Alla fritidsgrupper har haft fritidsmöte med eleverna varje månad. Under dessa samtal har pedagogerna stämt av med eleverna hur de mår på fritids, detta för att kartlägga den psykosociala och fysiska miljön. När situationer har uppstått och elever inte har mått bra, t.ex. på grund av någon incident som hänt på fritidstid, har personalen omedelbart samtalat med de elever som varit berörda. Kontakt har tagits med elev och vårdnadshavare vid behov.

På fritidsplaneringen, som är en gång i veckan, har personal från fritidshemmen haft återkommande diskussioner om hur de genom sitt förhållningssätt och agerande förankrar normer och värderingar hos eleverna.

Fritidspersonalen har under läsåret fortlöpande observerat och stämt av elevernas mående och trivsel. Kontakt har tagits med elev och vårdnadshavare vid behov. Personalen har även tagit stöd av EHT-teamet, d.v.s. specialpedagog/rektor/kurator/skolsköterska vid behov. Om en elev har känt sig utsatt har beslut fattats i samråd med vårdnadshavaren om att eleven under en tid ska kartläggas i den lär- och lekmiljö som han/hon vistas i. Iakttagelserna har då dokumenterats skriftligt av fritidspersonalen. Det har vid dessa fall varit en kontinuerlig och regelbunden uppföljning mellan fritidspersonal, vårdnadshavare samt EHT-personal.

Under läsåret har arbetet med den kommunövergripande Elevhälsoplanen fortsatt. All personal, lärare, fritidspedagoger och personal från elevhälsan har samverkat kring förebyggande insatser. Målet har varit att binda samman elevhälsouppdraget med lärandeuppdraget, d.v.s. tvärprofessionellt och kollegialt lärande som grund till förändring.

Det har bl.a. skett genom elevhälsomöten (EHM) där man tillsammans arbetat kring frågor om elevens/elevs lärande, utveckling och hälsa med fokus på följande faser: beskriva och redogöra, analysera och förstå samt planera hur vi ska arbeta vidare.

Fritidshemmen har strävat efter att utveckla en tillgänglig lärmiljö (fysisk, social och pedagogisk) för alla elever, bl.a. genom att eleverna har haft tillgång till tidshjälpmedel (Time Timer), m.m.

Vartannat år får vårdnadshavarna svara på en kommunövergripande fritidsenkät. Den senaste enkäten genomfördes i november 2019. Agnetebergsskolans egen trygghetsenkät för fritidshemmen har skickats hem i februari 2021. Vårdnadshavarna har då tillsammans med sitt barn svarat på frågor

som berör trivsel och trygghet på fritidshemmet. De har även haft möjlighet att skriva ner saker som de tycker är bra på fritidshemmet samt saker de vill ändra på. Resultaten på enkätsvaren har utvärderats och följts upp tillsammans med fritidshemspersonalen. Vid behov har nya åtgärder satts in.

Arbetslagen och rektorn har i juni månad sammanställt och analyserat de trakasserier och kränkningar som har förekommit under läsåret. Detta har sedan legat till grund för revideringen av den årliga planen för kommande läsår.

Sammanfattning av svaren på enkäter

Nedan redovisas resultaten från enkätundersökningen där samtliga fritidshem i Arvika kommun har deltagit. Svaren är från november läsåret 2017-2018, samt 2019-2020. Höstterminen 2017 svarade 67 vårdnadshavare på Arvika kommuns fritidsenkät. Svarsfrekvensen för höstterminen 2019 var 28 av 156 vårdnadshavare. Siffrorna anger ett medelvärde på en skala 1 – 4, där 4 motsvarar *Instämmer helt*. Som jämförelse visas ett genomsnitt för Arvika kommuns samtliga fritidshem. Svaren för Agnetebergsskolans fritidshem ligger strax över genomsnittet på samtliga påståenden.

Påstående	Agneteberg 17/18	Arvika kommun 17/18	Agneteberg 19/20	Arvika kommun 19/20
Jag känner mig trygg när jag lämnar mitt barn.	3,82	3,77	3,85	3,69
Bemötandet är bra vid hämtning och lämning.	3,78	3,72	3,54	3,53
Kommunikationen med personalen är bra.	3,82	3,73	3,78	3,60
Mitt förtroende för personalen är stort.	3,83	3,73	3,85	3,59

Agnetebergsskolans egen "trygghetsenkät" för fritidshemmen har skickats hem till vårdnadshavarna i februari 2021. Sammanlagt har 118 elever, av 160, svarat på enkäten. Svaren som redovisas nedan är de påstående som eleven har svarat "ja, alltid" och "ja, för det mesta" på.

Agnetebergsskolans egen enkät för fritidshemmen

Påstående	Febr. 2019	Febr. 2020	Febr. 2021
Jag trivs på fritids.	100	99	98
Jag känner mig trygg på fritids.	100	98	100
Jag har kamrater på fritids.	100	99	99
Jag känner att jag får lugn och ro när jag är på fritids.	81	96	90
De vuxna på fritids lyssnar på mig och bryr sig om mig.	99	100	98
Jag vet vem/vilka jag ska prata med på fritids om jag eller någon annan har behandlats illa.	99	99	97
Jag pratar med personalen på fritids om jag behöver det.	98	100	100

Källa: Agnetebergsskolans egen trygghetsenkät. Svaren har angetts i procent.

Sammantaget kan man utläsa i enkätsvaren att de flesta elever trivs, känner sig trygga, har kamrater, känner att de får lugn och ro på fritids, samt vet vem/vilka de ska prata med om de eller någon annan har behandlats illa. Alla elever uppger att de vuxna lyssnar och bryr sig om dem, samt att de pratar med personalen på fritids om de behöver det. Påståendet, "Jag känner att jag får lugn och ro när jag är på fritids", har minskat från 96 procent 2020 till 90 procent 2021.

Utomhus är det 4 av 118 elever som benämner varför de känner sig otrygga på skolgården. De uppger att det bl.a. är vid klätterställningen samt att man är rädd att ramla och slå sig.

På frågan vad eleverna gör om de själva eller någon kamrat blir illa behandlad på fritids så svarar eleverna att de säger till personalen/fröken, säger själv till den eleven som har varit dum, berättar hemma samt säger "stopp".

När det gäller frågan vad eleverna tycker är bra med fritidshemmet på Agnetebergsskolan svarar de bl.a. att allt är bra, det finns alltid någon att prata med, man kan ta det lugnt, att det finns roliga och nya leksaker på fritids, att man ibland får välja om man vill vara inne eller ute, att man får nya vänner/kompisar, att man ibland får pröva på nya saker, att det är roligt att vara i olika grupper, "morgonfritids" är bäst, att det är roligt när personalen hänger upp det som de har "pärlat" så att alla får se det.

Vad gäller utemiljön tycker de om att det är en stor skolgård, att det finns två sandlådor, att det är roligt att spela fotboll, bandy, gunga, hoppa hopprep etc.

På frågan om det är något som de skulle vilja ändra på svarar många elever att allt är bra och att det inte finns något som de vill ändra på. De elever som svarar att de vill ändra på något svarar bl.a. att de tycker att det är för hög ljudnivå, att gamla och trasiga leksaker och spel ska kastas, önskar nytt lego och nya sorter, nya hinkar och spadar och en ny och större soffa som fler barn får plats i.

De elever som svarar att relationen till de vuxna är bra tycker att personalen (både manliga och kvinnliga) är snälla, hjälpsamma, lyssnar och bryr sig om dem, att de säger ifrån när någon "busar", att det alltid finns någon att prata med, samt att de känner sig trygga när de är på fritids.

Analys av fritidshemmens kartläggning samt åtgärder under läsåret 2020-2021

Åtgärder som fått positiv effekt för trivseln och tryggheten:

Under Corona pandemin gäller särskilda restriktioner vad gäller kontakt mellan vårdnadshavare, personal och elever på skolan/fritidshemmet. Det innebär att anpassningar kring hur personalen kommunicerar med vårdnadshavarna måste tas i beaktan av alla.

Personalen och eleverna har aktivt jobbat efter fritidshemmens *Årliga plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling*. Personalen har haft återkommande diskussioner på arbetslagsmöten, som är en gång i veckan, om hur de genom sitt förhållningssätt och agerande förankrar normer och värderingar hos eleverna.

Vid elevhälsomöten (EHM) har fritidspersonal, mentor, rektor, specialpedagog och kurator deltagit. Arbetet har varit förebyggande och lösningsfokuserat kring frågor om elevens/elevens lärande, utveckling och hälsa. Det har lett till en ökad förståelse kring hur skolan och fritidshemmen har planerat och kommit vidare kring svårigheter på organisations- grupp- och individnivå.

Alla kränkningar och konflikter som har kommit till personalens kännedom har föranlett omedelbara åtgärder. Vid de ärenden som vårdnadshavare har kontaktats har personal, rektor, elever och vårdnadshavare tillsammans varit delaktiga i utredningsarbetet, ärendena har dokumenterats, följts upp och avslutats.

Svaren på fritidshemmens egen enkät, febr. 2021, har analyserats av rektor, specialpedagog och personal på fritidshemmen. De har sedan diskuterats med eleverna på fritidsråd. Enkätsvaren visade att en mycket stor andel av eleverna trivs och känner sig trygga på Agnetebergsskolans fritidshem. I de fall då det har framkommit att enskilda elevers mående inte har varit bra så har personalen haft enskilt samtal med dem samt deras vårdnadshavare. Svarsfrekvensen vad gäller skolans egen trygghetsenkät var relativt hög, 118 elever av 160 (74 %). Den kommunövergripande fritidshemsenkäten genomförs vartannat år. Nästa gång blir i november 2021. Fritidshemmens egen enkät brukar alltid ha en högre svarsfrekvens jämfört med den kommunövergripande enkäten. I november 2019 svarade endast 18 % av eleverna på den. Anledningen till att fler vårdnadshavare svarar på skolans egen trygghetsenkät beror troligtvis på att varje fritidshemsavdelning personligen skickar hem den i pappersformat, samt att de även samlar in enkätsvaren.

Under läsåret har all personal arbetat med att förankra och göra alla elever delaktiga i de ordningsregler som man har upprättat gemensamt på fritidshemmen. Personalen har tagit tillfällen i akt och bemött elevernas attityder och värderingar. Trygghetsfrågor har diskuterats regelbundet på fritidsmöten. Detta har medfört att eleverna har blivit bättre på att följa regler, arbeta tillsammans i olika grupperingar och att respektera varandra. Fritidshemmen har under läsåret haft personalförstärkning. Det har medfört att både inne- och utemiljön varit tryggare.

Skolgården är en gemensam stor yta. Enkätsvaren visar att eleverna är positiva till skolgården och de lekredskap som finns, t.ex. gungorna, linbanan, fotbolls- och bandyplan etc. För de elever som har svårt med den "fria leken" har arbetet med att utveckla uteverksamheten och rastaktiviteterna fallit mycket väl ut. Det har t.ex. bidragit till färre konflikter mellan eleverna, att de har lärt känna elever i andra klasser/fritidshemsavdelningar samt att de lärt sig nya lekar som de sedan kan leka på egen hand med kamrater.

Uteverksamheten och rastaktiviteterna har utvecklats under läsåret. Detta har bl.a. skett genom kommunens hälsoutvecklare, Karin Hult, samt skolans lärarassistent och fritidspersonal som har rastaktiviteter.

För att skapa en tillgänglig lärmiljö med tydlig struktur har fritidshemmen för de lägre åldrarna påbörjat ett arbete med bilder som kommunikationsstöd för eleverna. Bilderna tydliggör visuellt dagens aktiviteter på fritidshemmen.

Kartläggningen visade också att följande åtgärder inte har gett någon effekt eller behöver utformas på ett annat sätt:

En nära kontakt med vårdnadshavare och ofta dagliga samtal vid tillfällen som hämtning och lämning har varit svårare att genomföra på grund av Corona pandemin. Fritidshemmen önskar alltid ha en god dialog och ett gott samarbete med alla hem. I takt med att restriktionerna lättar strävar fritidspersonalen efter att det återigen ska bli mer fysiska möten i vardagen mellan personal och vårdnadshavare. Personalens strävan är att alltid ha en god verksamhet och hinna med alla elever och vill därför minska ner på antalet telefonsamtal som handlar om att skicka ut elever en viss tid till grinden.

Fritidshemmen ska fortsätta att utveckla en tillgänglig lärmiljö för alla elever med hjälp av bilder som kommunikationsstöd. Bilderna ska hjälpa eleverna så de får svar på frågor som: Var ska jag vara? Vem ska jag vara med? Vad ska jag göra? När ska jag göra det? Hur länge ska jag göra det? Vad ska jag göra sen?

Agnetebergsskolans egen trygghetsenkät visar att några elever känner sig otrygga på skolgården. Personalen ska kontinuerligt under läsåret följa upp ordningsreglerna på respektive fritidshemsavdelning. Det ska även ske ett fortsatt arbete med kunskapen om hur man ska vara mot varandra i vardagen. Var och en ska stå för sina handlingar. Det gör personalen genom att ge eleverna exempel på när/hur man kan använda det i praktiken, t.ex. på raster och i konfliktsituationer. Man ska föra samtal, alltid och överallt, förklara och stärka de enskilda eleverna. Det är 6 procent färre elever i febr. 2021, jämfört med febr. 2020, som svarar att de får lugn och ro när de är på fritids. Ett aktivt och målinriktat arbete hos personalen ska göra eleverna mer medvetna om vikten av en lugn miljö för eleverna. Personalen ska även stärka upp med större vuxennärvaro på de platser (se ovan) som eleverna känner sig otrygga på.

Mål samt främjande och förebyggande åtgärder för läsåret

Med utgångspunkt från utvärderingen och analysen av föregående års arbete samt kartläggningen revideras målen och nya åtgärder bestäms för årets plan.

Mål

- Elever ska känna sig trygga i att all personal aktivt ingriper, åtgärdar och följer upp, så snart någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling upptäckts eller anmälts, d.v.s. nolltolerans.
- Vi har en god arbetsmiljö, där alla bemöts med respekt, känner trygghet, trivsel och arbetsglädje. Alla använder ett respektfullt och vårdat språk.
- All personal ska veta hur de ska agera vid upptäckt av diskriminering/trakasserier/kränkande behandling.
- Vi ska i de årliga enkätsvaren från eleverna kunna se en positiv utveckling, vad gäller deras svar om trygghet, trivsel, arbetsglädje och arbetsklimat.
- Vi ska under året bygga upp en samlad bild av hur det främjande och förebyggande arbetet som görs på skolan ser ut, för att inför nästa läsår kunna utveckla det vidare.

Övergripande främjande och förebyggande åtgärder

Organisationsnivå

- Fritidshemmen har ett gemensamt, aktivt och reflekterande förhållningssätt till de normer och värderingar som den förmedlar genom sin organisation.
- Diskussioner förs inom personalgruppen för att enas om tolkning av regler, påföljder samt hur och när man ska agera i olika situationer.
- Närvarande och engagerade vuxna på fritidshemmet.
- Personal finns alltid ute och fördelar sig på skolgården utifrån behov. Vissa elever har behov av resurspersonal.
- Alla vårdnadshavare på fritidshemmen, förskoleklass-åk.6, får hem den kommunövergripande trygghetsenkäten vartannat läsår. Den genomförs nästa gång i november 2021. Skolans egen trygghetsenkät för fritidshemmen skickas hem i februari 2021. I den undersöks var eleverna känner sig mest trygga/otrygga på skolgården och inomhus
- Trygghetsfrågor som stående punkt på arbetslagsmöten.
- Gemensamt framtagna ordningsregler för fritidshemmen.
- Personalen i EHT-teamet finns vid behov med som handledare och stöd för lärarna och övrig personal. Detta för att skapa en samsyn kring förhållningssätt, arbetsmetoder och strategier för elever i behov av särskilt stöd.
- Fritidshemmen följer den nya kommunövergripande Elevhälsoplanen.
- Förebyggande insatser med regelbundna elevhälsomöten (EHM) för att minska behovet av akuta åtgärder. EHT-team och berörd personal deltar i det kollegiala lärandet och salutogena förhållningssättet.

Gruppnivå

- Personalen tar tillfällen i akt och bemöter elevernas attityder och värderingar.
- Samarbetsövningar: Ge eleverna exempel och modeller på när/hur man visar respekt och tar hänsyn samt hur de kan använda det i praktiken, t.ex. på raster och i konfliktsituationer.
- Trygghetsfrågor diskuteras regelbundet på fritidsmöten.
- Gemensamt framtagna ordningsregler för fritidshemmet.
- I den dagliga verksamheten med eleverna finns det med moment som tar upp värdegrundsfrågor.
- Exempel på metoder som används för att stärka gruppen: värderingsövningar, samtal, trygghetsövningar, diskussioner kring rättigheter och skyldigheter.

Individnivå

- Elevsamtal, enskilt eller i smågrupper.
- Genom samtal stärka enskilda elever, positiv förstärkning.
- Uppmärksamhet på situationer där elever kan riskera att känna sig uteslutna eller kränkta på annat sätt.
- En fungerande dialog mellan fritids och hemmet.
- Samtal med berörda elever då kränkningar förekommer, samt dokumentation, kontakt med vårdnadshavare, fylla i blankett om kränkande behandling/trakasserier/diskriminering, samt stöd från elevhälsoteamet.
- Pedagogerna kan utifrån behov och önskemål boka tid med personal från elevhälsoteamet för att få stöd och handledning i det sociala arbetet med elever och föräldrar.

Ansvar: Rektor och all personal

Kränkande behandling

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Fritidshemmen granskar varje läsår rutiner på skol- grupp- och individnivå för att upptäcka och se om de kan innebära risk för kränkningar av elever.
- Diskussioner med eleverna förs om de sociala mediernas betydelse vad gäller risk för kränkningar, d.v.s. vilket ansvar var och en har för det som skrivs och vilka bilder som publiceras.
- Personalen är medveten om sin betydelse som förebild genom sitt förhållningssätt och agerande.
- Fritidshemmen arbetar på olika sätt med begrepp ur Lgr 11, såsom demokrati, mänskliga rättigheter, respekt, ansvar med mera.
- Ett förebyggande arbete med språkbruket sker på fritidshemmen.
- Fritidshemmens personal har nolltolerans mot alla former av kränkningar och ingriper genast. Det här gäller även om personalen får kännedom om kränkningar som förekommer på fritiden inom de sociala medierna, då det påverkar elevens/elevernas skolsituation.
- Personalen är lyhörd och tar elevernas signaler på allvar.
- I början av höstterminen diskuteras vilka ordningsregler som ska gälla på fritidshemmen, med speciell inriktning mot diskriminering och kränkande behandling. De följs sedan upp på fritidsrådet där reglerna slutligen bestäms. Även lokalvårdare, kökspersonal och vaktmästare görs delaktiga i arbetet.
- Det förs ett medvetet arbete och en kontinuerlig information mellan personalen för att skapa en gemensam grundsyn kring regler och bemötande av elever, i de fall man behöver ingripa.
- En kontinuerlig dialog förs med eleverna för att tydliggöra vad som är viktigt när de vistas på fritids för att alla ska trivas.

- Angripa språkbruket utifrån vad som upplevs som kränkningar. Diskutera och synliggöra jargonger elever emellan. Personalen ingriper omedelbart om en elev visar tråkig jargong eller attityd.
- Arbeta med att stärka eleverna så maktstrukturer och hierarkier inte får möjlighet att utvecklas. Ibland styr personalen gruppindelningar för att inte ge utrymme för uteslutningar. Personalen är särskilt uppmärksam på faran för gruppbildning och andra oönskade effekter, till exempel när eleverna står i led.
- Konflikter bearbetas enskilt, i grupp och tillsammans med föräldrar, utifrån situationen. Bedömningen när föräldrar ska kontaktas görs av personalen, till exempel när föräldrar och pedagoger behöver ha gemensamma strategier.
- Tydlighet mot eleverna och en medveten träning för att få ljudnivån i rummen, matsalen, idrottshallen och korridorerna på en lagom nivå.
- Sträva efter att organisera personalen vid utevistelsen utifrån elevernas behov, d.v.s. skapa aktiviteter och grupperingar efter de elever man arbetar med.
- Uppmuntra barnen till nya kontakter för att lösa upp olika gruppkonstellationer.

Ansvar: All personal

Trakasserier och sexuella trakasserier

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Fritidshemmen har en nolltolerans vad gäller trakasserier, såväl sexuella som sådana med hänseelse till diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder.
- Personalen för diskussioner med eleverna om språkbruk som kan uppfattas som trakasserande och har sexuell anspelning.

Ansvar: All personal

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Fritidshemmen ska skapa förutsättningar för eleverna att kunna utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa könsroller.
- Genusperspektivet ska finnas med i alla beslut som rör fritidshemmets organisation och verksamhet.
- En medveten fördelning av "taltid" för att ge flickor och pojkar samma förutsättningar.
- Oavsett om man är pojke eller flicka har man rätt att välja aktivitet efter intresse. Eleverna får exempel genom att titta på film, läsa böcker etc.

Ansvar: Rektor och all personal

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Alla elever skall bemötas med respekt oavsett elevens känsla av könsidentitet.
- All verksamhet på vår skola ska genomsyras av ett genusperspektiv för att öka jämställdheten.

- Om någon elev inte identifierar sig som flicka eller pojke eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön bemöts det med förståelse och respekt. Samtal och reflektioner med eleverna ska ske i naturliga sammanhang.
- Oavsett om man är pojke eller flicka har man rätt att välja aktivitet efter intresse. Eleverna får exempel genom att titta på film och läsa böcker.

Ansvar: All personal

Etnisk tillhörighet

Främjande och förebyggande åtgärder:

- All personal medverkar till att utveckla barnens och elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och förmåga att ta ansvar för andra människor.
- Tolk används vid samtal och möten.
- All personal tar tillfällen i akt och bemöter elevernas attityder och föreställningar runt etniska likheter och olikheter, demokrati och jämlikhet.
- Tydliggöra via tolk för föräldrar med utländsk härkomst vad skolan har för förväntningar på eleverna.

Ansvar: All personal

Religion eller annan trosuppfattning

Främjande och förebyggande åtgärder:

- I det vardagliga arbetet bemöts elevens frågor och funderingar, till exempel om olika trosuppfattningar.
- Uppmärksamma mångkultur och de högtider som våra elever firar.

Ansvar: All personal

Funktionsvariation

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Planera och anpassa fritidshemmets lokaler och verksamhet efter de olika behov som finns för elever och vårdnadshavare med funktionsvariation.
- Vårdnadshavare med funktionsvariation ska ges samma möjligheter som övriga vårdnadshavare att besöka fritidshemmen och delta i anordnade aktiviteter.
- Arbeta med att öka kunskapen hos elever och personal om olika funktionsvariationer. Ha en förståelse om vikten av ett bra bemötande.
- Anpassa arbetssätt och material utifrån elevernas behov.
- Planera in och ge pauser till elever som har stort rörelsebehov.

Ansvar: Rektor och all personal.

Sexuell läggning

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Arbeta för ökad förståelse, respekt och acceptans för olika sexuella läggningar.
- Diskussioner om olika familjebildningar tas upp i grupperna i naturliga sammanhang.
- Samtal och reflektioner med eleverna kring deras bruk av ord med sexuell anspelning.

Ansvar: All personal

Ålder

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Fritidshemmens lokaler och skolgård är till för alla oavsett ålder.

Delaktighet - förankring - information

Augusti/september

- Planen för läsåret 2021-2022 presenteras för eleverna.
- Arbetet mot målen och med åtgärderna för läsåret planeras av personalen och elevernas tankar och förslag tas tillvara.
- Planen för läsåret 2021-2022 läggs under början av höstterminen ut på skolans webbplats.

November

- Vårdnadshavare svarar på en kommunövergripande enkät med frågeställningar runt likabehandling, trygghet och inflytande på fritidshemmet. Svaren sammanställs centralt och skickas till skolan för vidare analys och eventuella åtgärder på skolan.

Februari

- Fritidshemmens egen trygghetsenkät med tillhörande skolgårdskarta skickas hem och genomförs tillsammans med förälder-barn. Den sammanställs sedan av specialpedagogen.

Juni

- Vid pedagogisk konferens eller på PKU-dagar i juni granskas läsårets arbete kring den Årliga planen.
- Samtal med eleverna på alla fritidshemsavdelningar om mål och åtgärder för kommande läsår. Elevernas synpunkter och förslag tas tillvara.
- Övriga synpunkter på planen samlas in.
- Synpunkter från enskilda föräldrar tas tillvara.

Vårdnadshavare har möjlighet att kontinuerligt lämna synpunkter på planen och på arbetet med likabehandling, till rektor, personal på fritidshemsavdelningen eller till elevhälsoteamspersonal. Exemplar av den *Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* ska finnas i krisplanen samt på varje fritidshemsavdelning.

Ansvar: Rektor, klasslärare, specialpedagog och EHT-team

Kompetensutveckling

Värdegrundsfrågor från Lgr 11 har lyfts i alla arbetslag i samband med arbetet med de främjande och förebyggande åtgärderna.

Elevärenden blir belysta utifrån diskussioner mellan olika professioner på elevhälsoteamsmöten (EHT-möten) samt vid behov på elevhälsomöten (EHM).

Fritidshemmens personal har fått handledning av elevhälsoteamet vad gäller medicinsk information, pedagogisk handledning samt handledning kring elever med social problematik.

Fritidshemmens personal fortsätter arbetet med den nya kommunövergripande Elevhälsoplanen.

Utbildning via RFSL (rektor och specialpedagog) kring kompetenshöjande insatser rörande hbtq-personers situation. Utbildning i tre delar; introduktion i hbtq och normkritik, bemötande samt inkluderande arbetsmiljö.

Uppföljning och utvärdering

Arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska följas upp, utvärderas och dokumenteras fortlöpande.

September/oktober

- Avstämning på fritidsråden kring elevernas mående, enskilda föräldrars synpunkter tas tillvara.

November/december

- Svaren från den kommunövergripande trygghetsenkäten analyseras och utvärderas av rektor, specialpedagog och personalen på fritidshemmen. Vid behov görs intervjuer och kartläggningar.

Februari

- Fritidshemmens egen trygghetsenkät med tillhörande skolgårdskarta analyseras av rektor, specialpedagog och personalen på fritidshemmen. Eleverna lämnar synpunkter på arbetet kring trivsel och trygghet och kommer med förslag på åtgärder.

Juni

- Med utgångspunkt från enkäterna, olika kartläggningar och den dokumentation som finns analyseras och utvärderas samtliga mål i planen, samt hur arbetet har fungerat på organisations-, grupp- och individnivå. Nya mål och åtgärder diskuteras. Utvärderingsfrågorna i planen används som stöd.
- Gemensamma mål, förebyggande och förhindrande åtgärder för läsåret 2022-2023 dokumenteras i skolans *Kvalitetsredovisning* och är ett underlag för den revidering som görs i början av nästa läsår.
- Elevhälsoteamet ansvarar för eventuell revidering av planen och för att nya mål och åtgärder skrivs in.
- Uppföljning och utvärdering av planen ska vara klar senast augusti 2022. Arbetet är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Under läsåret följs arbetet kring den *Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* kontinuerligt upp på samtliga fritidshemsavdelningar. Detta för att säkerställa att alla elever behandlas lika och att elevernas åsikter tas tillvara. Fritidshemmens likabehandlingsarbete följs även regelbundet upp på Elevhälsoteamets möten under hela läsåret.

Ansvar: Rektor, klasslärare, specialpedagog och EHT-team

Dokumentation

En uppföljning/utvärdering ska leda fram till: Vilka åtgärder som har varit bra, fungerat och vad som behöver förbättras. Vad som har gjorts och vad som planeras. Hur man har samverkat med elever och personal.

När åtgärder sätts in under en begränsad tid ska det alltid finnas en dokumenterad tidsplan, d.v.s. när åtgärden har påbörjats och när den har avslutats.

Ansvarig: Rektor och all personal

Stödfrågor vid utvärderingen av planens mål och åtgärder

- Har vi nått vårt mål?
- Har åtgärderna genomförts? (Om inte: Varför och vem bär ansvaret?)
- Vilka åtgärder planeras men har ännu inte vidtagits?
- Åtgärder som gett positiv effekt. Vad var bra?
- Vilka åtgärder behöver förbättras? Hur?
- Har vi använt resurserna rätt?
- Hur har samverkan skett?

Frageställningar som undersöker fritidshemmens verksamhet

- Har nya risker och hinder uppmärksammats vid utvärderingen och vilka nya åtgärder behöver göras?
- Har risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling framkommit i kommunens fritidshemsenkät?
- Har några konkreta händelser inträffat som kan upplevas som diskriminering trakasseri eller kränkande?
- Förekommer repressalier?
- Har diskriminering, trakasseri eller kränkande behandling uppmärksammats av elev- eller lärarorganisationer?
- Granska riskerna för diskriminering, trakasseri och kränkning utifrån organisationsnivå: Resursfördelning, lokaler, utemiljö, personella resurser granskas på arbetslagsträffar, APT, EHT och fritidshemskonferenser. Riskerar fritidshemmen, genom sin organisation, att diskriminera elever och föräldrar direkt, indirekt, genom bristande tillgänglighet eller genom handlingar som kan upplevas som instruktioner till diskriminering eller repressalier? Granskas mot diskrimineringsgrunderna.
- Granska riskerna för diskriminering, trakasserier och kränkningar utifrån gruppnivå och individnivå: Elevernas upplevelser och synpunkter fångas upp vid gruppintervjuer, enkätfrågor, samtal med elever, fritidsråd och vid samtal med vårdnadshavare.
- Förekommer beteenden från vuxnas sida som kan upplevas som diskriminering, trakasserier eller kränkningar?

Frågeställningar som analyserar fritidshemmens verksamhet

- Vilka risker har framkommit?
- Vad är orsaken till riskerna?
- Hur kan riskerna minimeras? Vilka åtgärder behöver göras?
- Vad är orsaken till händelser som upplevts som diskriminering, trakasserier eller kränkningar? Hur har de följts upp? Och hur kan de förebyggas i fortsättningen?

Framåt

- Hur använder vi oss av våra erfarenheter i kommande läsårs "Årlig Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling"?

Uppmärksamma – utreda – dokumentera – åtgärda och följa upp diskriminering, trakasserier och kränkande behandling mellan elever

Allmänna rutiner för att uppmärksamma:

- Trygghetsfrågor tas upp inom arbetslagen.
- Trygghet och trivsel tas upp med vårdnadshavare.
- Regelbundna samtal med enskilda elever.
- Enkäter.
- Uppmärksamhet inför förändrat beteende.
- Dokumentation och kartläggning.
- Dialog med hemmen.
- Frånvarostatistik med uppföljning.

Ansvar: All personal

Vuxen kränker barn/elev

Om en vuxen utsätter ett barn/en elev för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När en vuxen kränker ett barn eller en elev ska man som kollega och/eller chef reagera och påtala hur man upplevde situationen.
2. Ansvarig rektor meddelas om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits i den akuta situationen. Rektor meddelar huvudman.
3. I en situation där kränkning misstänks eller har förekommit börjar rektor att utreda genom att ta reda på fakta kring vad som har hänt. Rektor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Den som blivit kränkt ges budskapet att skolans vuxna kommer att sätta stopp för kränkningarna samt att det inte är den kränktes fel att kränkningarna inträffat.
4. Samla ytterligare fakta kring kränkningarna genom att låta den kränkte berätta. Anteckna gärna uttryck och händelser. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkte blivit utsatt? Vem kränker? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna?
5. Händelsen/händelserna utreds genom att den eller de som kränker berättar vad som hänt. Skolans syn på kränkningar klagörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att kontroller kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Förnyad samtalstid bör bokas in för uppföljning.
Blanketten "Dokumentation av kränkande behandling" påbörjas och fylls på efterhand.
6. Elevernas vårdnadshavare informeras snarast om samtalen. Beroende på elevernas ålder och mognad, vem som leder samtalen, vad som hänt och hur akut händelsen är informeras vårdnadshavarna före eller efter samtalen. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.
7. Ansvarig rektor utreder händelsen och avgör hur uppföljningen ska se ut.
8. Uppföljning sker de närmaste dagarna samt åter efter ca två veckor. Ansvarig rektor dokumenterar uppföljningen av händelsen i den påbörjade blanketten samt beslutar och dokumenterar när ärendet är avslutat. Dokumentationen skickas till huvudman.
9. Den kränkte kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, till exempel i form av samtal.
10. Den eller de som kränkt behöver också följas upp och samtalas med under en period.

11. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta sker genom att rektor alltid informeras och diskussion om beslut tas. Detta innebär att rektor kopplas starkare till utredning och åtgärder. De åtgärder som då skall övervägas är anmälan till Lärande och stöds verksamhetsledning och utskott, diskussion eller anmälan till socialtjänsten och/eller kontakter med polisen.

Barn/elev kränker barn/elev

Om barn/elev utsätter barn/elev för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När skolan får kännedom om att en kränkning skett ska omedelbart åtgärder vidtagas. Ansvarig lärare/mentor meddelas om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits. Ansvarig lärare/mentor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Den som blivit kränkt ges budskapet att skolans vuxna kommer att sätta stopp för kränkningarna samt att det inte är den kränktes fel att kränkningarna inträffat. Rektor informeras och meddelar huvudman. Mentor informerar berörda elevers vårdnadshavare om det inträffade och vilka åtgärder som kommer att vidtas.

2. Den/de som fått rektors uppdrag att utreda börjar med att ta reda på fakta kring vad som har hänt genom att låta den kränkte berätta. Anteckna gärna uttryck och händelser. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkte blivit utsatt? Vem kränker? Vem är ledaren? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna?

Blanketten "Dokumentation av kränkande behandling" påbörjas och fylls på efterhand.

3. Den eller de som kränker berättar vad som hänt, en i taget och så nära i tid som möjligt. Skolans syn på kränkningar klagörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Fråga gärna: "Vad kan du göra för att kränkningarna ska upphöra?" Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att uppföljning kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Förnyad samtalstid bör bokas in för uppföljning.

4. Berörd personal inom skolan informeras och vid behov elevhälsoteamet.

5. Elevernas vårdnadshavare informeras fortlöpande om samtalen. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.

6. Om vårdnadshavaren har synpunkter på skolans hantering av ärendet ombeds de kontakta huvudman, i det här fallet skolchefen.

7. Den kränkte och de som kränkt kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, till exempel i form av samtal med kurator eller skolsköterska.

8. Uppföljning sker dagen därpå och de närmaste dagarna samt regelbundet tills kränkningarna upphört. Kontinuerlig kontakt med berörda vårdnadshavare. Händelsen dokumenteras fortlöpande. När ärendet är avslutat skickas dokumentationen till huvudman.

9. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta beslut tar rektor, vilket innebär att rektor kopplas starkare till utredning och åtgärder. De åtgärder som då skall övervägas är anmälan till socialtjänsten och/eller kontakter med polisen.

Dokumentation av kränkande behandling/trakasserier

Ärendet anmält av	Ansvarig handläggare i ärendet	
Den kränkte/trakasserade elevens namn	Personnummer	
Skola/förskola/fritidshem	Klass/avd	
	Anmälningdatum	
Beskrivning av händelsen		
☐ Rektor informerad	Datum	
☐ Huvudman informerad	Datum	
☐ Tillbudsrapport inlämnad (<i>Vid fysisk skada</i>)	Datum	
	Information har skett till berörda (<i>personal, EHT, kamrater</i>)	Datum
1		
2		
3		
4		
5		
Datum för samtal med berörd elev (samt ev anteckningar)		
Datum för samtal med övriga inblandade (namn + ev anteckningar)		
Datum för kontakt med vårdnadshavare (samt ev anteckningar)		
☐ Åtgärdsprogram har upprättats	Datum	
☐ Åtgärdsprogram har inte upprättats	Datum	
Datum för uppföljning (ange med vem/vilka)		
☐ Ärendet är avslutat	Datum	
☐ Ärendet överlämnas till polis eller socialtjänst	Datum	

Blanketten samt övrig dokumentation arkiveras av rektor/förskolechef.
Kopia (exkl anteckningar) lämnas till LoS exp.

Kontakter för mer information

Barn- och elevombudet

Barn- och elevombudet finns på Skolinspektionen och ska hjälpa elever i frågor om kränkande behandling i skolan. Hit kan man vända sig för att få råd, stöd och hjälp.

Adress: Box 23069, 104 35 Stockholm

Tfn: 08-586 080 00, vardagar kl 09.00-12.00.

E-post: beo@skolinspektionen.se

Webbplats: beo.skolinspektionen.se

I Sverige har alla barn och ungdomar under 18 år en egen ombudsman som arbetar för deras rättigheter. Barnombudsmannen informerar om barnkonventionen, följer hur den fungerar i samhället, samt föreslår ändringar i lagar och regler.

Adress: Box 22106, 104 22 Stockholm

Tfn: 08-692 29 50

E-post: info@barnombudsmannen.se

Webbplats: barnombudsmannen.se

**Diskriminerings
ombudsmannen**

DO är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter i samhället.

Adress: Box 4057, 169 04 Solna

Tfn: 08-120 20 700

E-post: do@do.se

Webbplats: do.se